

BAG

ინდუქსია

ბიზნეს
კლიმატი

საქართველოს ბიზნეს ასოციაცია
BUSINESS ASSOCIATION OF GEORGIA

Leibniz Institute for Economic Research
at the University of Munich

Research

სარჩევი

BAG ინდექსი	1
BAG ბიზნეს კლიმატი	1
BAG ბიზნეს კლიმატი სექტორების მიხედვით	3
დასაქმება, გაყიდვები და გაყიდვების ფასები სექტორების მიხედვით	5
ბიზნესსაქმიანობისთვის ხელის შემშლელი ფაქტორები	8
დაფინანსება	13
მოლოდინი გაცვლითი კურსის შესახებ	14

საქართველოს ბიზნეს ასოციაციის (BAG) ინდექსი საქართველოს ბიზნეს ასოციაციის, პიემსი კვლევითი ცენტრისა და ifo ეკონომიკური კვლევების ინსტიტუტის ერთობლივი პროდუქტია. BAG ინდექსი მოიცავს BAG-ის წევრებისა და მათ ჯგუფში შემავალი კომპანიების¹ მმართველი მენეჯერების შეფასებას BAG ბიზნეს კლიმატის, BAG დასაქმების ბარომეტრის და BAG საინვესტიციო გარემოს შესახებ. პიემსი კვლევითი ცენტრი BAG ინდექსს აქვეყნებს ყოველკვარტალურად.

BAG ბიზნეს კლიმატი

BAG ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი გამოითვლება BAG-ის წევრებისა და მათ ჯგუფში შემავალი კომპანიების გამოკითხვის საფუძველზე. კითხვარის მეშვეობით კომპანიები აფასებენ თავიანთ მიმდინარე მდგომარეობას და მომდევნო ექვსი თვის მოლოდინს². კომპანიები, ასევე, აფასებენ გაყიდვების, გაყიდვების ფასების და დასაქმებულთა რაოდენობის ცვლილებას გასულ და მიმდინარე კვარტლებში და აფიქსირებენ მოლოდინს მომდევნო კვარტლისთვის. დამატებით, კომპანიები ასახელებენ თავიანთი ბიზნესსაქმიანობისთვის ხელის შეშლელ ფაქტორებს, აფიქსირებენ გაცვლითი კურსის შესახებ არსებულ მოლოდინს, აფასებენ ფინანსებზე ხელმისაწვდომობასა და საინვესტიციო გარემოს. აღნიშნული ინდექსის ფარგლებში, BAG-ის წევრები და მათ ჯგუფში შემავალი კომპანიები გადანაწილდა ოთხ სექტორში: ვაჭრობა, მომსახურება, მრეწველობა და მშენებლობა. 2022 წლის მესამე კვარტლის გამოკითხვა ჩატარდა 2022 წლის 29 აგვისტო – 18 სექტემბრის პერიოდში.

2022 წლის III კვარტალში, გამოკითხულმა კომპანიებმა თავიანთი მიმდინარე მდგომარეობა და მომდევნო ექვსი თვის მოლოდინი დადებითად შეაფასეს. 2022 წლის III კვარტალში, BAG ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელმა 43.2 ქულა შეადგინა, მათ შორის, ბიზნესის მიმდინარე მდგომარეობის მაჩვენებელი 39, ხოლო ბიზნესის მოლოდინის მაჩვენებელი 47.5 ქულაა.

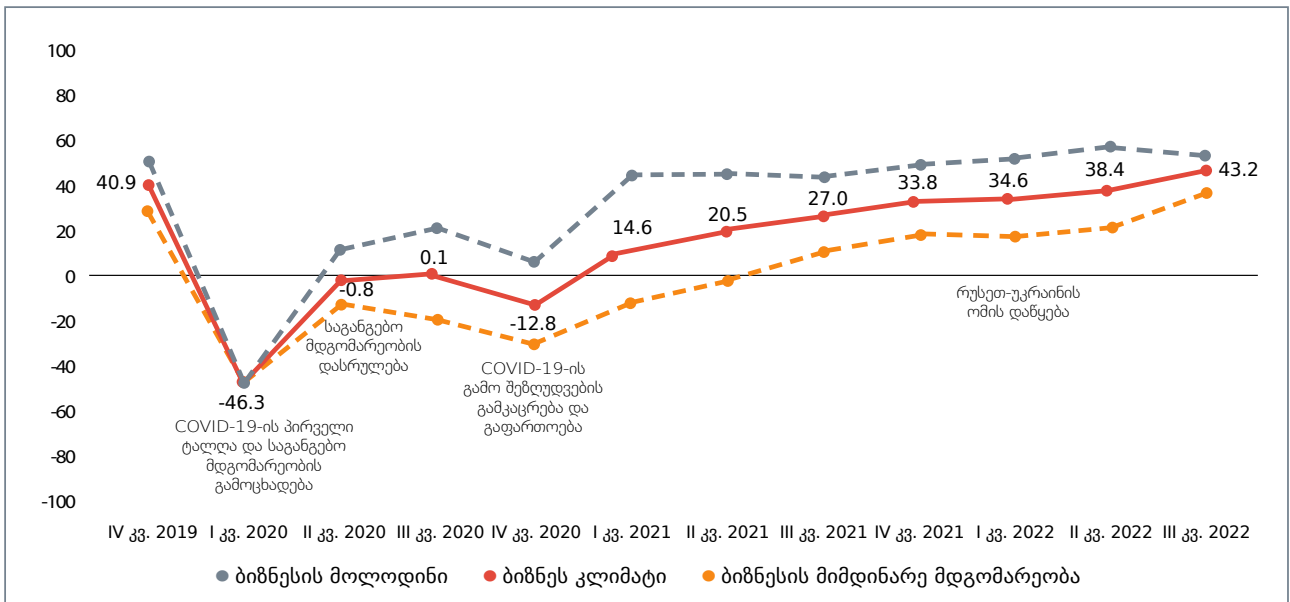
2022 წლის III კვარტალში, 2022 წლის II კვარტალთან შედარებით, BAG ბიზნეს კლიმატი 4.8 ქულით გაუმჯობესდა. აღნიშნულ პერიოდში, გამოკითხული კომპანიების მიერ მიმდინარე მდგომარეობის შეფასება გაუმჯობესდა 17.4 ქულით, ხოლო მომდევნო 6 თვის მოლოდინის მაჩვენებელი გაუარესდა 9 ქულით.

2022 წლის III კვარტლის შედეგები, გაუმჯობესებულია 2021 წლის III კვარტალთან შედარებით, როდესაც BAG ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი 27-ს, მიმდინარე მდგომარეობის შეფასება 10.8-ს, ხოლო მომდევნო 6 თვის მოლოდინის ქულა 44.5-ს შეადგენდა.

აღსანიშნავია, რომ 2021 წლის I კვარტლიდან BAG ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი დადებითია და უმჯობესდება. 2021 წლის I და II კვარტლებში აღნიშნულს ძირითადად განაპირობებდა მომდევნო 6 თვის ოპტიმისტური მოლოდინი. თუმცა 2021 წლის III კვარტლიდან BAG ბიზნეს კლიმატის დადებით მაჩვენებელს ოპტიმისტურ მოლოდინთან ერთად, ასევე, განაპირობებს გამოკითხული კომპანიების უმრავლესობის მიერ მიმდინარე მდგომარეობის დადებითი შეფასება (იხილეთ გრაფიკი 1).

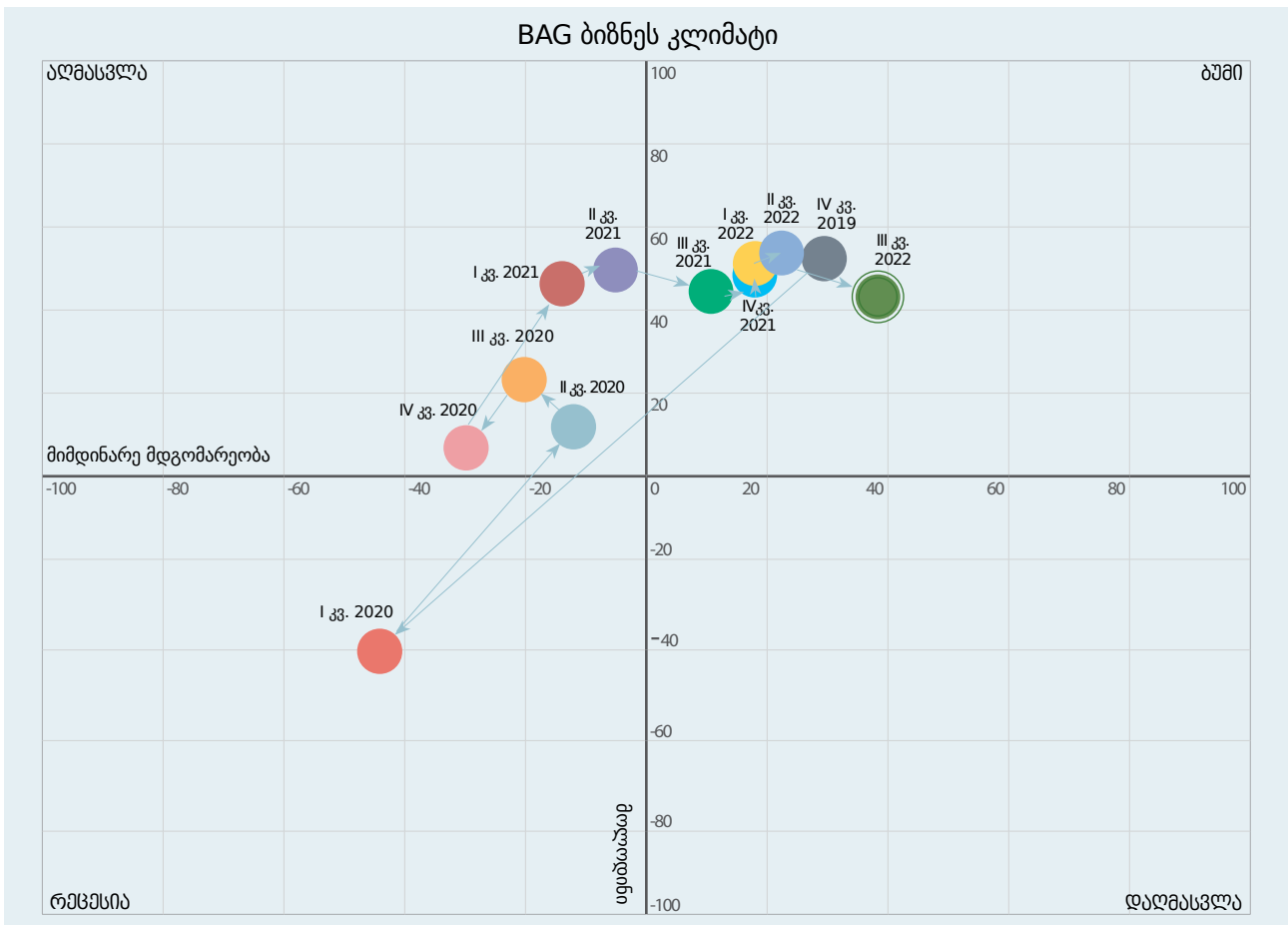
¹ 2021 წლის I კვარტალში BAG ინდექსის მეთოდოლოგიაში განხორციელდა ცვლილება, კერძოდ გაიზარდა გამოსაკითხი კომპანიების რაოდენობა: გამოსაკითხ კომპანიათა ბაზას დაემატა BAG-ის წევრების ჯგუფში შემავალი კომპანიები.

² საბალანსო მნიშვნელობა მიმდინარე მდგომარეობისთვის არის სხვაობა „კარგი“ და „ცუდი“ შეფასებების პროცენტულ წილებს შორის, ხოლო საბალანსო მნიშვნელობა მომდევნო ექვსი თვის მოლოდინისათვის არის სხვაობა „უფრო ხელსაყრელი“ და „ნაკლებად ხელსაყრელი“ შეფასებების პროცენტულ წილებს შორის. BAG ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი წარმოადგენს ბიზნესის მიმდინარე მდგომარეობისა და მომდევნო ექვსი თვის მოლოდინის საბალანსო მნიშვნელობების ტრანსფორმირებულ საშუალოს. BAG ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი შესაძლოა იყოს -100-სა და +100-ს შორის. +100 ნიშნავს, რომ ყველა გამოკითხული ბიზნესი მიმდინარე მდგომარეობას და მოლოდინს აფასებს დადებითად, ხოლო -100 ნიშნავს, რომ ყველა გამოკითხული ბიზნესი მიმდინარე მდგომარეობას და მოლოდინს აფასებს უარყოფითად.

გრაფიკი 1: BAG ბიზნეს კლიმატი, ბიზნესის მოლოდინი და ბიზნესის მიმდინარე მდგომარეობა

2022 წლის III კვარტალში, 2022 წლის II კვარტლის მსგავსად, BAG ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი **ბუმის ფაზაში** იმყოფება.

გრაფიკი 2: BAG ბიზნეს კლიმატი

გრაფიკი 2 საკოორდინატო სიბრტყეზე ასახავს დამოკიდებულებას ბიზნესის მიმდინარე მდგომარეობასა და ბიზნესის მომდევნო ექვსი თვის მოლოდინს შორის. თავის მხრივ, საკოორდინატო სიბრტყის მეოთხედები შესაბამისი სახელებით აღინიშნება, კერძოდ, **აღმასვლა, ბუმი, დაღმასვლა** და **რეცესია**:

- * თუკი გამოკითხული კომპანიები ბიზნესის მიმდინარე მდგომარეობას აფასებენ უარყოფითად, ხოლო მომდევნო ექვსი თვის მოლოდინს დადებითად, BAG ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი მოხვდება „აღმასვლის“ მეოთხედში.
- * თუკი გამოკითხული კომპანიები ბიზნესის მიმდინარე მდგომარეობას და მომდევნო ექვსი თვის მოლოდინს აფასებენ დადებითად, BAG ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი მოხვდება „ბუმის“ მეოთხედში.
- * თუკი გამოკითხული კომპანიები ბიზნესის მიმდინარე მდგომარეობას აფასებენ დადებითად, ხოლო მომდევნო ექვსი თვის მოლოდინს უარყოფითად, BAG ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი მოხვდება „დაღმასვლის“ მეოთხედში.
- * თუკი გამოკითხული კომპანიები ბიზნესის მიმდინარე მდგომარეობას და მომდევნო ექვსი თვის მოლოდინს აფასებენ უარყოფითად, BAG ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი მოხვდება „რეცესიის“ მეოთხედში.

BAG ბიზნეს კლიმატი საქართვების მიხედვით

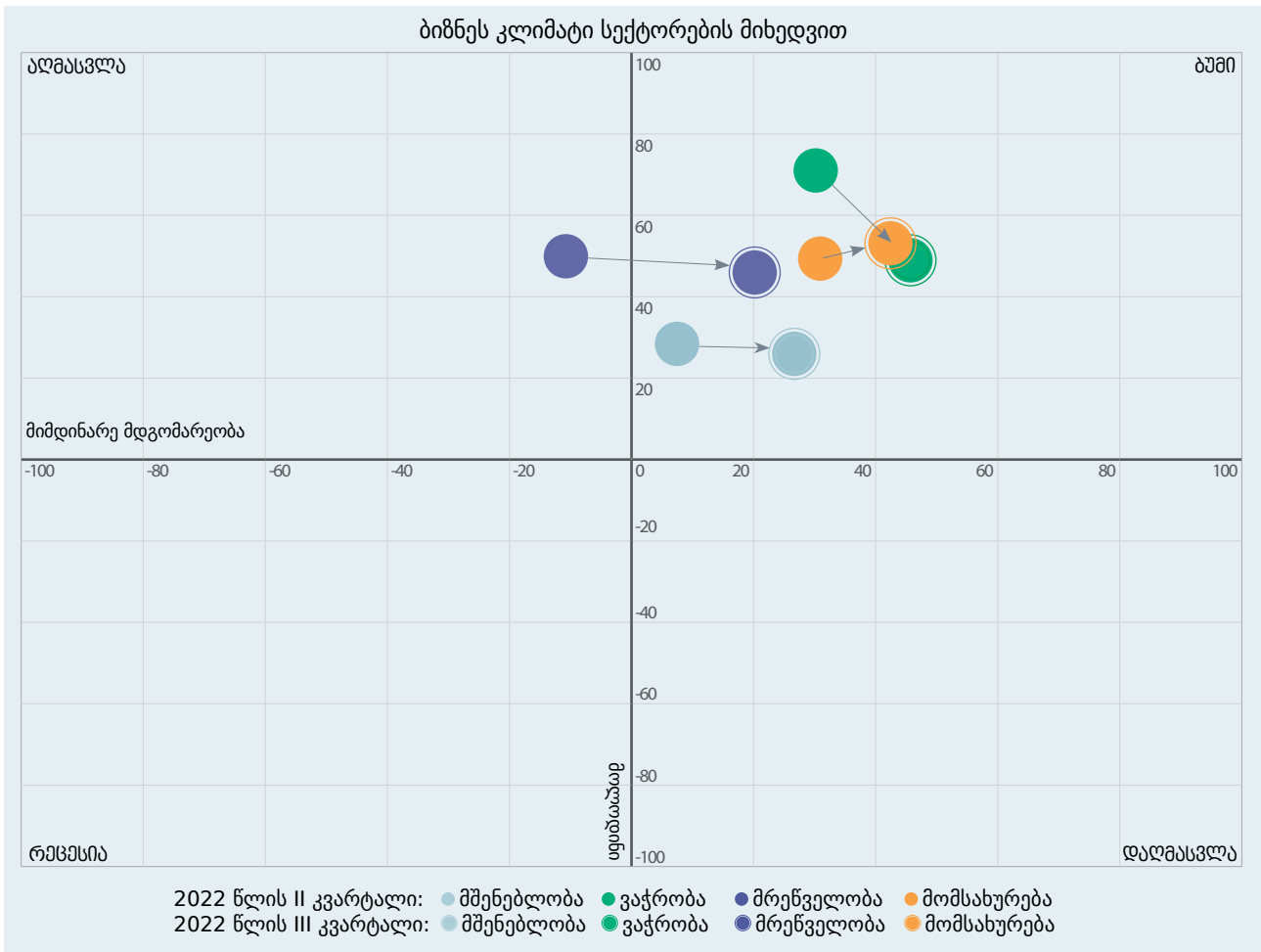
2022 წლის III კვარტალში **ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი** ყველა სექტორში დადებითია. 2022 წლის III კვარტალში, 2022 წლის II კვარტალთან შედარებით, აღნიშნული მაჩვენებელი გაუმჯობესდა მრეწველობის, მშენებლობის და მომსახურების სექტორებში, ხოლო ვაჭრობის სექტორში გაუარესდა (იხილეთ გრაფიკი 3).

2022 წლის III კვარტალში, 2022 წლის II კვარტალთან შედარებით, **ბიზნესის მიმდინარე მდგომარეობის** შეფასება გაუმჯობესდა ოთხივე სექტორში. აღსანიშნავია, რომ 2022 წლის III კვარტალში, მრეწველობის სექტორში გამოკითხული კომპანიების მიერ მიმდინარე მდგომარეობის შეფასება, წინა კვარტლის უარყოფით შეფასებასთან შედარებით, მნიშვნელოვნადაა გაუმჯობესებული (32.5 ქულით). სექტორებს შორის, მიმდინარე მდგომარეობა ყველაზე დადებითად შეფასდა ვაჭრობის სექტორის მიერ. აღნიშნულს შესაძლოა, განაპირობებდეს სექტორში გაზრდილი გაყიდვები (ვაჭრობის სექტორში კომპანიათა ყველაზე დიდმა ნაწილმა (68.3%) დააფიქსირა 2022 წლის III კვარტალში გაყიდვების ზრდა).

რაც შეეხება **ბიზნესის მომდევნო ექვსი თვის მოლოდინს**, 2022 წლის III კვარტალში, მაჩვენებელი დადებითია ყველა სექტორისთვის. აღსანიშნავია, რომ 2022 წლის II კვარტალთან შედარებით, მაჩვენებელი მნიშვნელოვნად არის გაუარესებული ვაჭრობის სექტორში. გაუარესება, ასევე, შეინიშნება მრეწველობისა და მშენებლობის სექტორებში. რაც შეეხება მომსახურების სექტორს მაჩვენებელი მცირედით გაუმჯობესებულია. სექტორებს შორის ყველაზე ოპტიმისტური მოლოდინი მომსახურების სექტორში ფიქსირდება.

ცხრილი 1: საბალანსო მნიშვნელობები სექტორების მიხედვით 2022 წლის III კვარტალში

	ბიზნეს კლიმატი	ბიზნესის მიმდინარე მდგომარეობა	ბიზნესის მოლოდინი
ვაჭრობის სექტორი	47.6	46.3	48.8
მომსახურების სექტორი	47.7	43.2	52.3
მრეწველობის სექტორი	33.0	20.0	46.7
მშენებლობის სექტორი	27.3	27.3	27.3
ყველა სექტორი	43.2	39.0	47.5

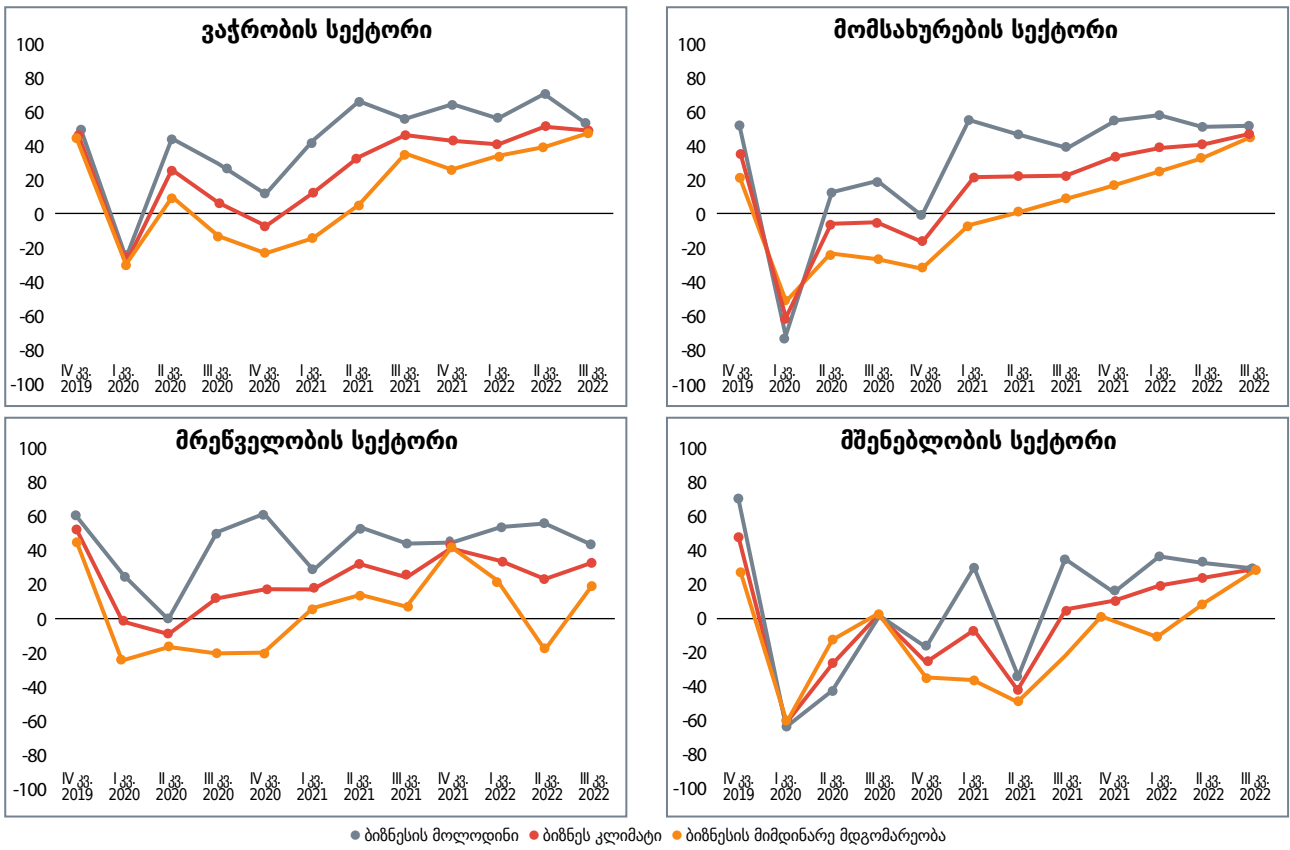

გრაფიკი 3: ბიზნეს კლიმატი სექტორების მიხედვით 2022 წლის II და 2022 წლის III კვარტლებში

2021 წლის I კვარტლიდან ვაჭრობის, მრეწველობის და მომსახურების სექტორებში ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი დადებითია. სექტორებში არსებულ ბიზნეს კლიმატის დადებით შეფასებას განაპირობებს როგორც ოპტიმისტური მოლოდინის არსებობა, ასევე, მიმდინარე მდგომარეობის პოზიტიური შეფასება.

ვაჭრობის, მომსახურების და მრეწველობის სექტორებში ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი 2021 წლის I კვარტლიდან, წინა წლის შესაბამის პერიოდებთან შედარებით, უმჯობესდებოდა. გაუმჯობესების ტენდენცია ვაჭრობის და მომსახურების სექტორებში 2022 წლის III კვარტალშიც შენარჩუნდა. ხოლო მრეწველობის სექტორში 2022 წლის II კვარტალში, 2021 წლის II კვარტალთან შედარებით, ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებლის გაუარესების შემდეგ, 2022 წლის III კვარტალში სექტორი ბიზნეს კლიმატის გაუმჯობესების ტენდენციას დაუბრუნდა.

მშენებლობის სექტორში 2021 წლის I და II კვარტალში ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი უარყოფითი იყო, თუმცა 2021 წლის III კვარტლიდან, მაჩვენებელი დადებითია და წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით, უმჯობესდება. 2022 წლის II კვარტალამდე, მშენებლობის სექტორში ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებლის გაუმჯობესებას ძირითადად განაპირობებდა ბიზნესის ოპტიმისტური მოლოდინი, ხოლო 2022 წლის II კვარტლიდან ოპტიმისტურ მოლოდინთან ერთად, მიმდინარე მდგომარეობის დადებითი შეფასებაც (იხილეთ გრაფიკი 4).

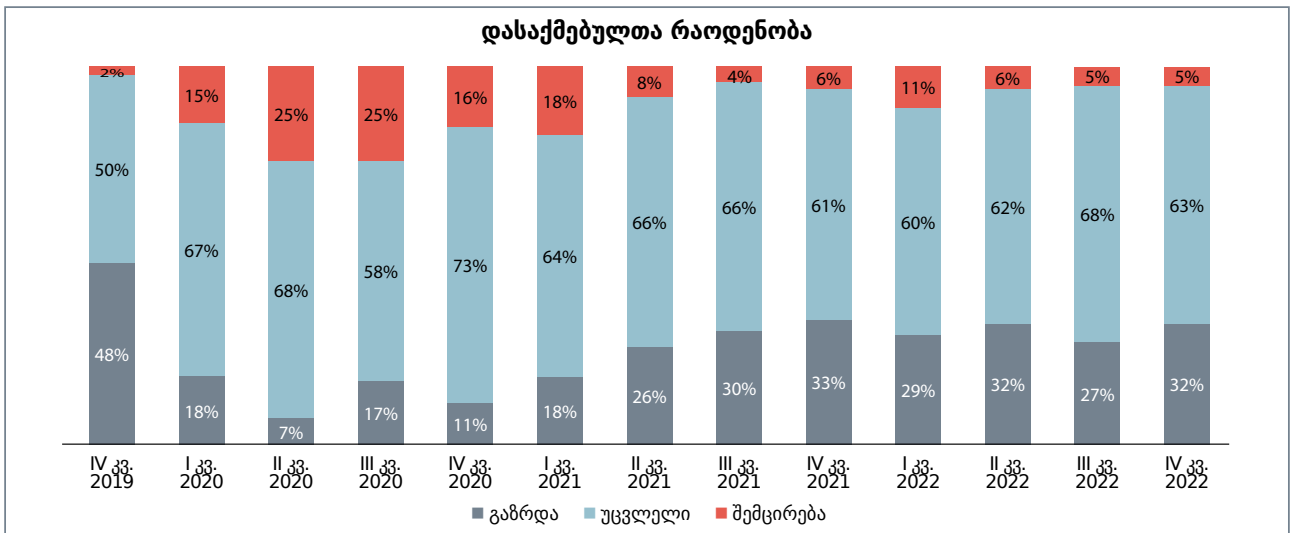

გრაფიკი 4: ბიზნესის კლიმატი, ბიზნესის მოცულობა და ბიზნესის მიმდინარე მდგომარეობა ვაჭრობის, მომსახურების, მრეწველობის და მშენებლობის სექტორებში

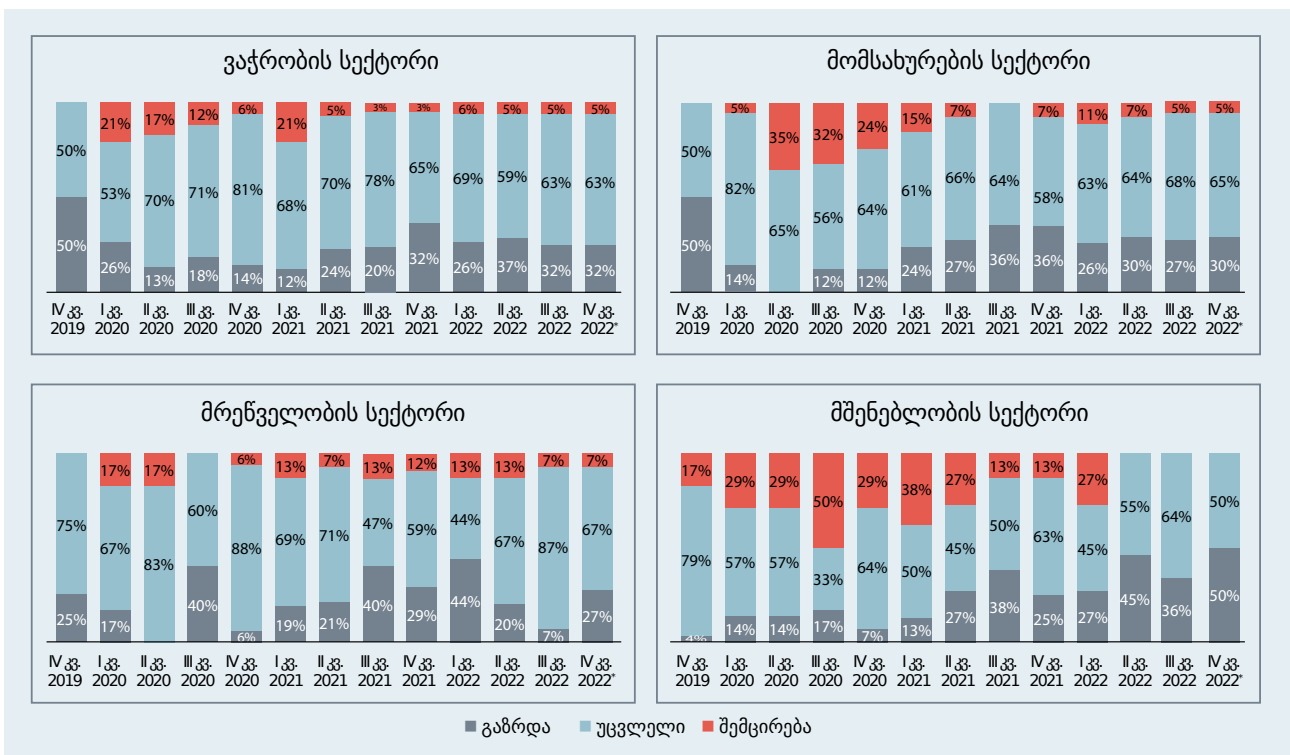
დასაქმება, ბაყიდვები და ბაყიდვების ფასები სექტორების მიხედვით

დასაქმება

- ✘ 2022 წლის III კვარტალში, გამოკითხულ კომპანიათა 27%-მა განაცხადა, რომ მათთან დასაქმებულთა რაოდენობა იზრდება. რაც შეეხება 2022 წლის IV კვარტლის მოლოდინს, გამოკითხული კომპანიების 31.8% ელის დასაქმებულთა რაოდენობის ზრდას (იხილეთ გრაფიკი 5).
- ✘ სექტორებს შორის, 2022 წლის III კვარტლის მდგომარეობასა და 2022 წლის IV კვარტლის მოლოდინს დასაქმებულთა რაოდენობის შესახებ ყველაზე პოზიტიურად მშენებლობის სექტორში აფასებენ (იხილეთ გრაფიკი 6).
- ✘ 2022 წლის III კვარტლის მდგომარეობასა და 2022 წლის IV კვარტლის მოლოდინს დასაქმებულთა რაოდენობის შესახებ ყველაზე ნეგატიურად მრეწველობის სექტორში აფასებენ. ამ სექტორში, სხვა სექტორებთან შედარებით, კომპანიათა ყველაზე დიდმა ნაწილმა დააფიქსირა დასაქმებულთა რაოდენობის შემცირება 2022 წლის III კვარტალში, ასევე, გამოკითხულ კომპანიათა 7% მოელოდა დასაქმებულთა რაოდენობის შემცირებას 2022 წლის IV კვარტალში.

გრაფიკი 5: დასაქმებულთა რაოდენობა BAG-ის წევრ და მათ ჯგუფში შემავალ კომპანიებში

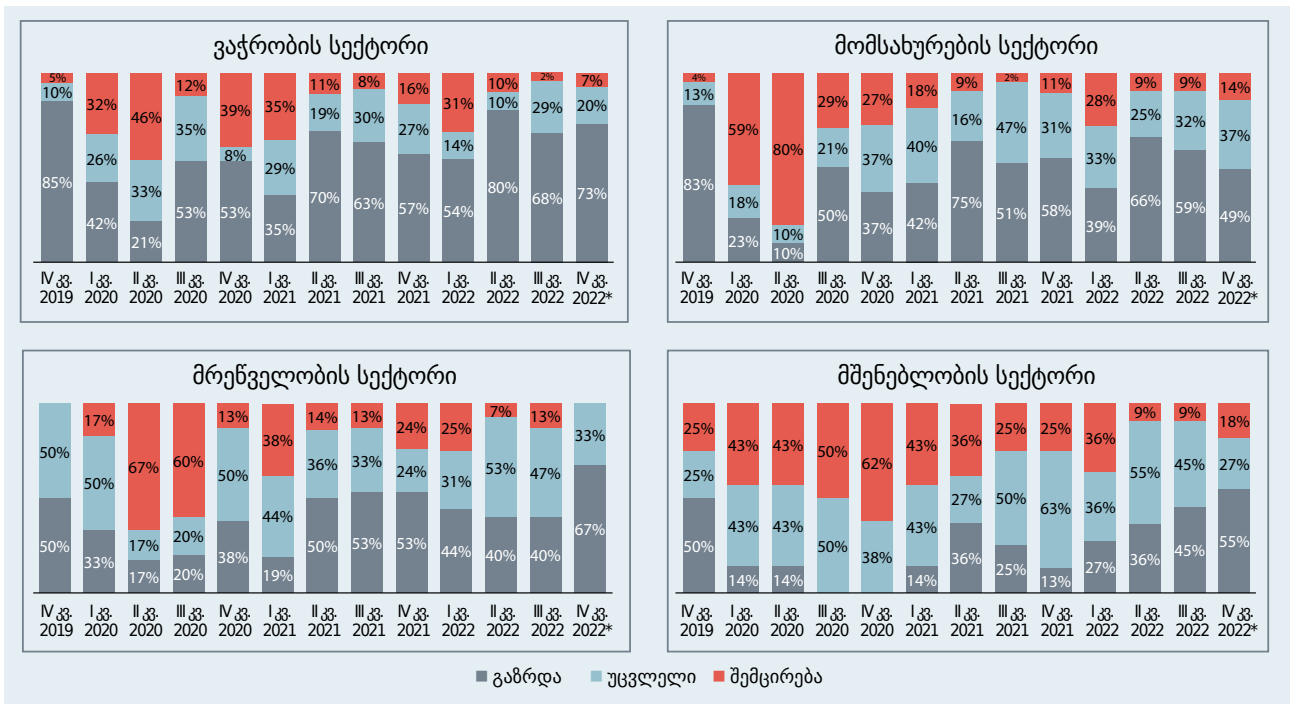

გრაფიკი 6: დასაქმებულთა რაოდენობა ვაჭრობის, მომსახურების, მრეწველობის და მშენებლობის სექტორებში³

გაყიდვები/მოთხოვნა/ადგილობრივი წარმოება

- * გაყიდვების მხრივ, სექტორებს შორის, 2022 წლის III კვარტლის მდგომარეობასა და 2022 წლის IV კვარტლის მოლოდინს ყველაზე პოზიტიურად ვაჭრობის სექტორში აფასებენ (იხილეთ გრაფიკი 7).
- * ამავდროულად, მრეწველობისა და მშენებლობის სექტორებში, სხვა სექტორებთან შედარებით, კომპანიების მცირე ნაწილი აფიქსირებს გაყიდვების ზრდას 2022 წლის III კვარტალში, რაც შეეხება 2022 წლის IV კვარტლის მოლოდინებს, ორივე სექტორში კომპანიათა მნიშვნელოვანი ნაწილი მოელის გაყიდვების ზრდას.

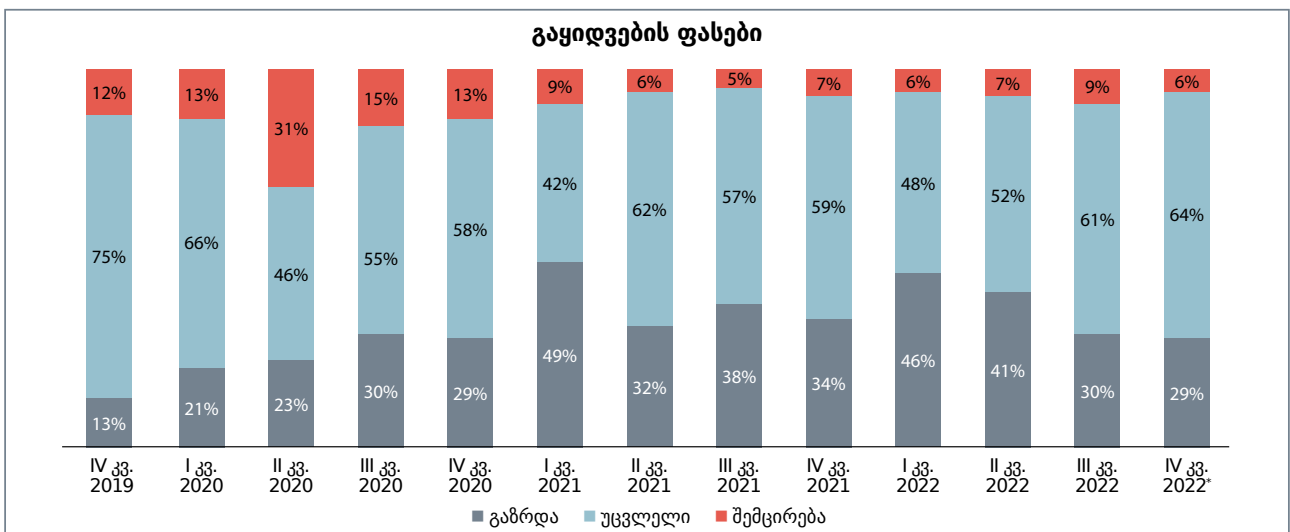
³ დამრგვალების გამო ანგარიშში მოცემულ ზოგიერთ გრაფიკზე მონაცემთა ჯამი ზუსტად 100%-ის ტოლი არ არის.
* წინასწარი შეფასება.

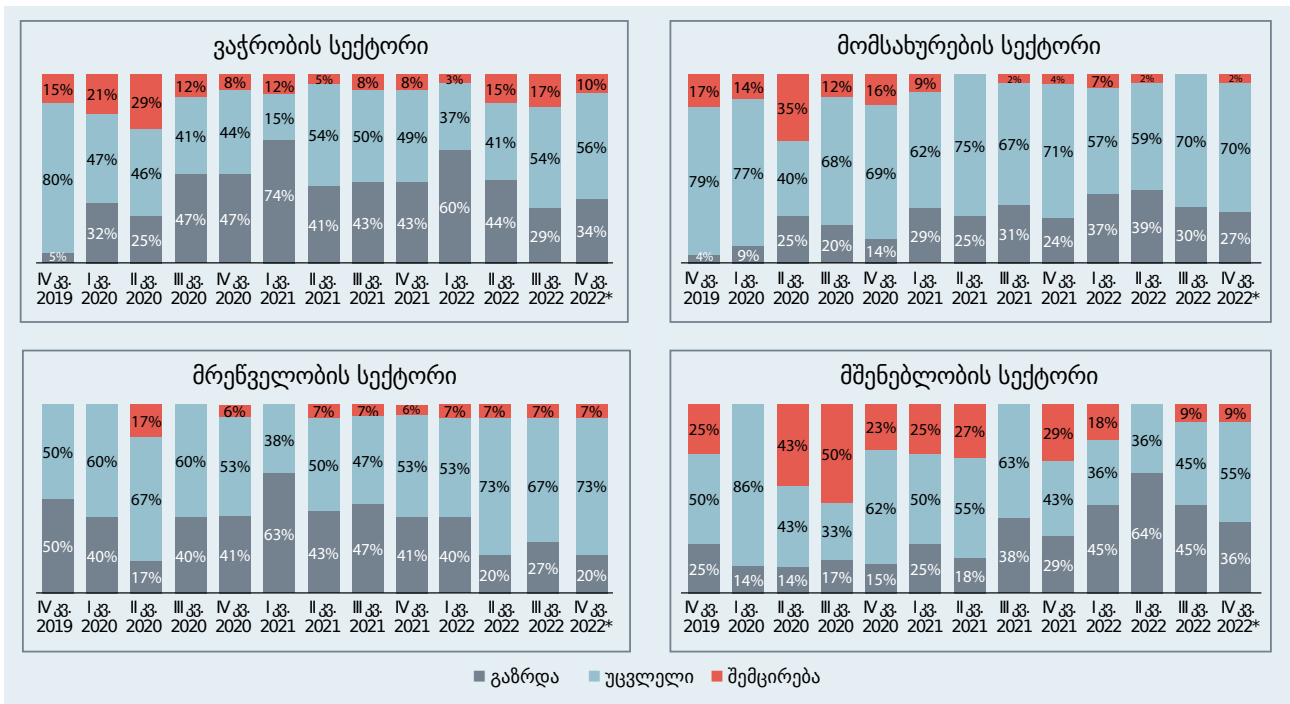
გრაფიკი 7: გაყიდვები, ადგილობრივი წარმოება და მოთხოვნა ვაჭრობის, მომსახურების, მრეწველობის და მშენებლობის სექტორებში

გაყიდვების ფასები

- 2022 წლის III კვარტალში გამოკითხული კომპანიების 30.4%-მა გაზარდა გაყიდვების ფასები. რაც შეეხება IV კვარტლის მოლოდინს, გამოკითხულ კომპანიათა 29.5% ვარაუდობს გაყიდვების ფასების ზრდას (იხილეთ გრაფიკი 8).
- სექტორებს შორის, 2022 წლის III კვარტალში ფასების ზრდას პროცენტულად ყველაზე მეტი კომპანია მშენებლობის სექტორში აფიქსირებს, რაც შესაძლოა, უკავშირდებოდეს რუსეთ-უკრაინის ომის გამო სამშენებლო მასალებზე ფასის გაძვირებას და უძრავ ქონებაზე მოთხოვნის გაზრდას (იხილეთ გრაფიკი 9).
- ფასების ზრდის დინამიკა ყველაზე ნაკლებად მრეწველობის სექტორში შეინიშნება, ვინაიდან გამოკითხულ კომპანიათა მხოლოდ მცირე ნაწილმა გაზარდა ფასები თავიანთ პროდუქციაზე 2022 წლის III კვარტალში.

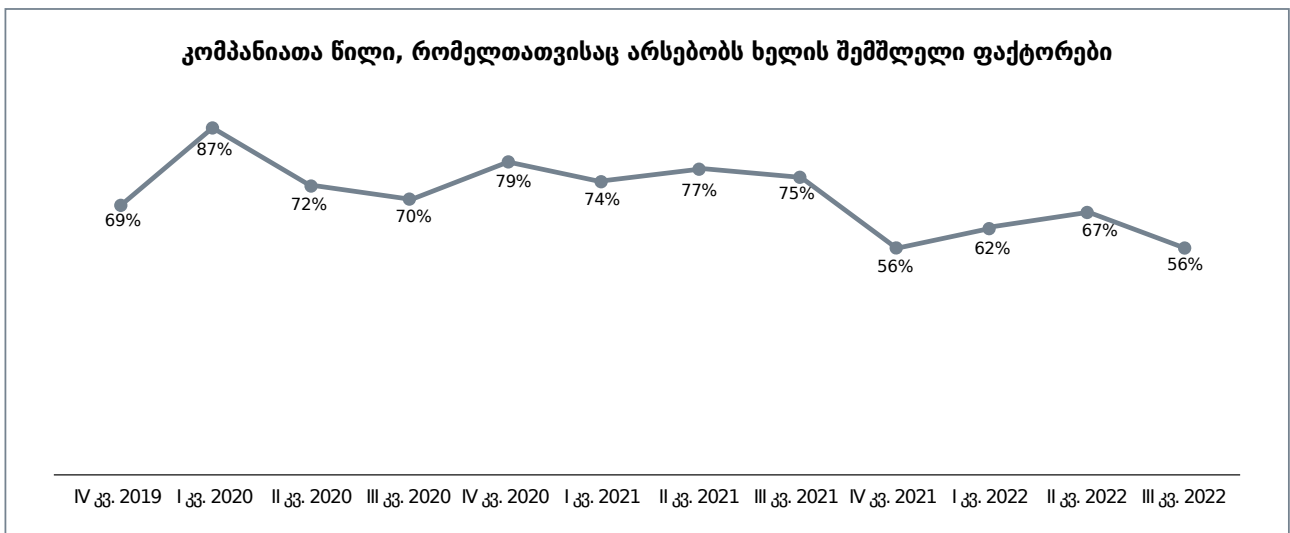
გრაფიკი 8: გაყიდვების ფასები BAG-ის წევრ და მათ ჯგუფში შემავალ კომპანიებში

გრაფიკი 9: გაყიდვების ფასები ვაჭრობის, მომსახურების, მრეწველობის და მშენებლობის სექტორებში

ბიზნესსაქმიანობისთვის ხელის შემშლელი ფაქტორები

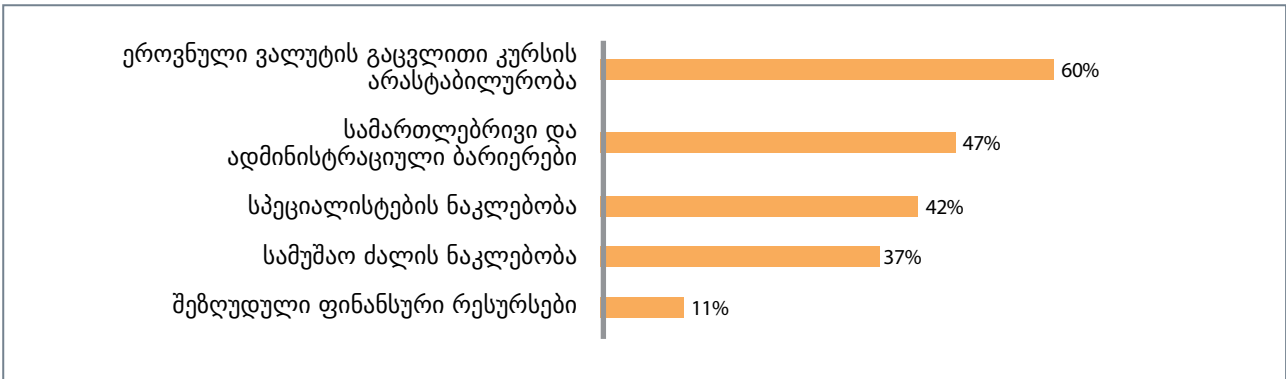
2022 წლის III კვარტალში, 2022 წლის II კვარტალთან შედარებით, მნიშვნელოვნად შემცირდა იმ კომპანიების წილი (11 პროცენტული პუნქტით), რომლებიც თვლიან, რომ მათი ბიზნესსაქმიანობისთვის არსებობს ხელის შემშლელი ფაქტორები. საგულისხმოა, რომ აღნიშნული მაჩვენებელი ასევე მნიშვნელოვნად, 19 პროცენტული პუნქტით არის შემცირებული 2021 წლის III კვარტალთან შედარებითაც.

გრაფიკი 10: ბიზნესისთვის ხელის შემშლელი ფაქტორების არსებობა

2022 წლის III კვარტალში, ბიზნესსაქმიანობისთვის ყველაზე მნიშვნელოვანი ხელის შემშლელი ხუთი ფაქტორია: ეროვნული ვალუტის გაცვლითი კურსის არასტაბილურობა⁴, სამართლებრივი და ადმინისტრაციული ბარიერები, სპეციალისტების ნაკლებობა, სამუშაო ძალის ნაკლებობა და შეზღუდული ფინანსური რესურსები (იხილეთ გრაფიკი 11).

⁴ ეროვნული ვალუტის გაცვლითი კურსის არასტაბილურობა, როგორც ერთ-ერთი ხელის შემშლელი ფაქტორი ბიზნესისთვის, ბიზნესსაქმიანობისთვის ხელის შემშლელი ფაქტორების შესახებ არსებულ კითხვარს 2021 წლის II კვარტალში დაემატა.

გრაფიკი 11: ძირითადი ხელის შემშლელი ფაქტორები გამოკითხული კომპანიებისთვის 2022 წლის III კვარტალში

მოცემულ კვარტალში, მსგავსად წინა კვარტლებისა, პრობლემათა შორის პირველი ადგილი **ეროვნული ვალუტის გაცვლითი კურსის არასტაბილურობამ** დაიკავა (აღნიშნულ პრობლემას კომპანიათა 60% ასახელებს ხელის შემშლელად). სექტორებს შორის, ეროვნული ვალუტის გაცვლითი კურსის არასტაბილურობა ყველაზე მეტად მშენებლობის სექტორის კომპანიებისთვის (71%) წარმოადგენს ხელის შემშლელ ფაქტორს, ყველაზე ნაკლებად კი მომსახურების სექტორისთვის (48%) (იხილეთ გრაფიკი 12).

საწარმოს ზომის მიხედვით⁵, ეროვნული ვალუტის გაცვლითი კურსის არასტაბილურობა ყველაზე მეტად მცირე ზომის კომპანიებისთვის წარმოადგენს პრობლემას (77%-მა დაასახელა ხელის შემშლელად) (იხილეთ გრაფიკი 13).

2022 წლის III კვარტალში, პრობლემათა შორის მეორე ადგილი დაიკავა **სამართლებრივმა და ადმინისტრაციულმა ბარიერებმა** (აღნიშნულ პრობლემას კომპანიათა 47% ასახელებს ხელის შემშლელად). სექტორების მიხედვით, აღნიშნული ფაქტორი ბიზნესსაქმიანობისთვის ხელის შემშლელად ყველაზე მეტად მშენებლობის სექტორში დაფიქსირდა (57%), ხოლო ყველაზე ნაკლებად ვაჭრობის სექტორში (კომპანიათა 39%-მა დაასახელა ხელის შემშლელად). სამართლებრივი და ადმინისტრაციული ბარიერები ყველაზე მეტად მსხვილი ზომის კომპანიებისთვის წარმოადგენს პრობლემას (58%-მა დაასახელა ხელის შემშლელად).

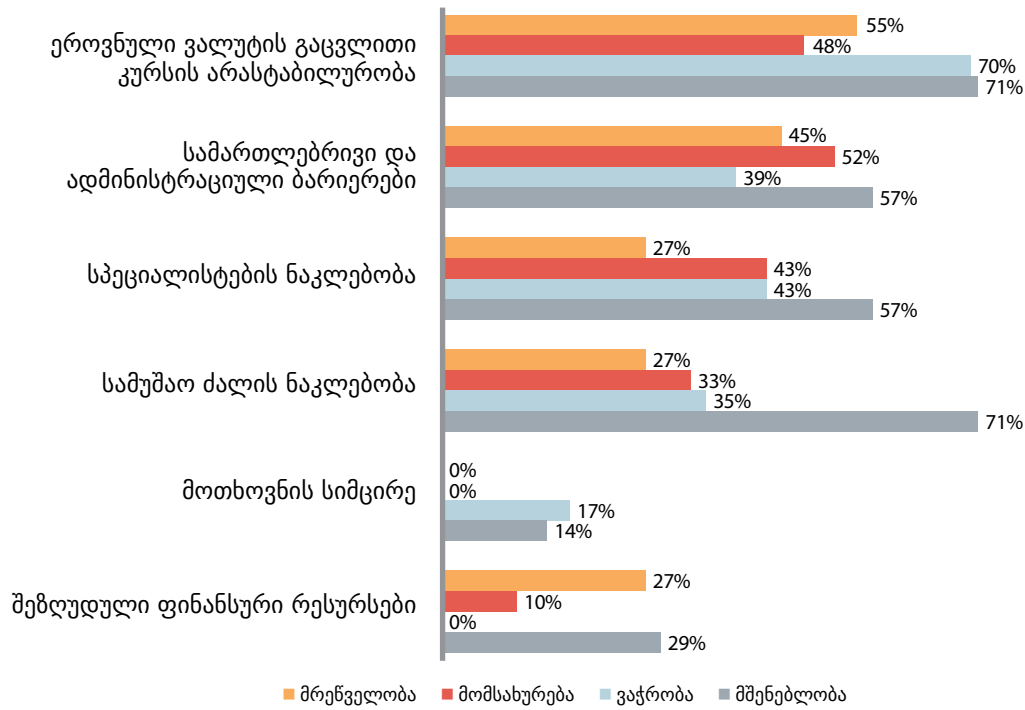
2022 წლის III კვარტალში, **სპეციალისტების ნაკლებობა** ბიზნესსაქმიანობისთვის ხელის შემშლელ ფაქტორად გამოკითხულ კომპანიათა 42%-მა დაასახელა. სექტორებს შორის, სპეციალისტების ნაკლებობის პრობლემა ყველაზე მწვავე მშენებლობის სექტორისთვისაა (57%), ხოლო ყველაზე ნაკლებად - მრეწველობის სექტორისთვის (27%). საწარმოთა ზომის მიხედვით, აღნიშნული ფაქტორი ყველაზე მეტად საშუალო ზომის კომპანიებისთვის წარმოადგენს პრობლემას (52%-მა დაასახელა ხელის შემშლელად).

2022 წლის III კვარტალში, **სამუშაო ძალის ნაკლებობა** ბიზნესსაქმიანობისთვის ხელის შემშლელ ფაქტორად გამოკითხულ კომპანიათა 37%-მა დაასახელა. სამუშაო ძალის ნაკლებობის პრობლემა ყველაზე მწვავე მშენებლობის სექტორისთვისაა (71%). საწარმოთა ზომის მიხედვით, სამუშაო ძალის ნაკლებობა ყველაზე მეტად მსხვილი ზომის კომპანიებისთვის წარმოადგენს პრობლემას (50%-მა დაასახელა ხელის შემშლელად).

რაც შეეხება **შეზღუდულ ფინანსურ რესურსებს** 2022 წლის III კვარტალში, აღნიშნული ფაქტორი ხელის შემშლელად გამოკითხულ კომპანიათა 11%-მა დაასახელა. შეზღუდული ფინანსური რესურსები, როგორც ხელის შემშლელი ფაქტორი, ყველაზე მეტად მშენებლობის სექტორის (29%) მიერ ფიქსირდება. საწარმოთა ზომის მიხედვით, შეზღუდული ფინანსური რესურსების პრობლემა ყველაზე მეტად მსხვილი ზომის კომპანიებს აქვთ (15%).

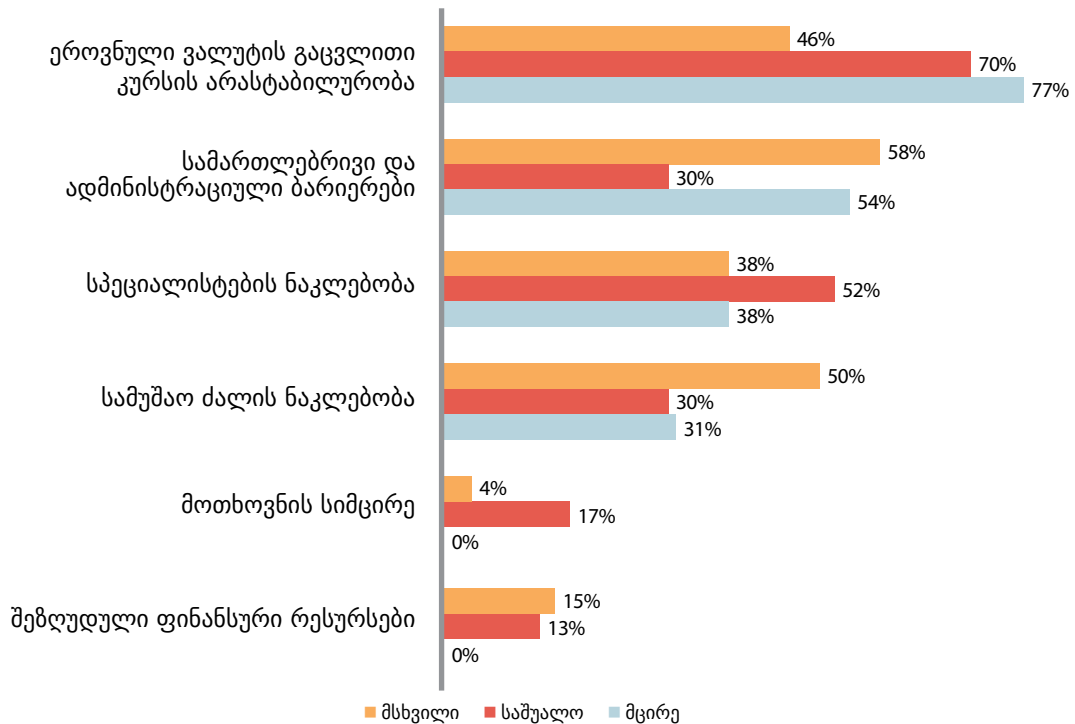
⁵ საწარმოს ზომა განისაზღვრა საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მეთოდოლოგიის მიხედვით: მცირე, საშუალო და მსხვილი.

**ბიზნესსაქმიანობისთვის ხელის შეშლელი ფაქტორები სექტორების მიხედვით
2022 წლის III კვარტალში**

გრაფიკი 12: ძირითადი ხელის შეშლელი ფაქტორები გამოკითხული კომპანიებისთვის სექტორების მიხედვით 2022 წლის III კვარტალში

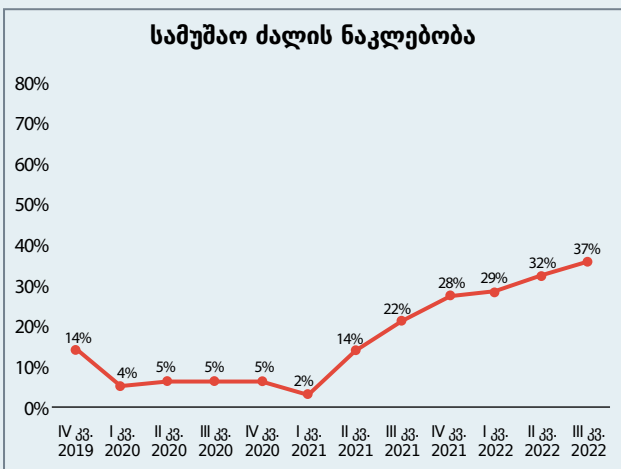
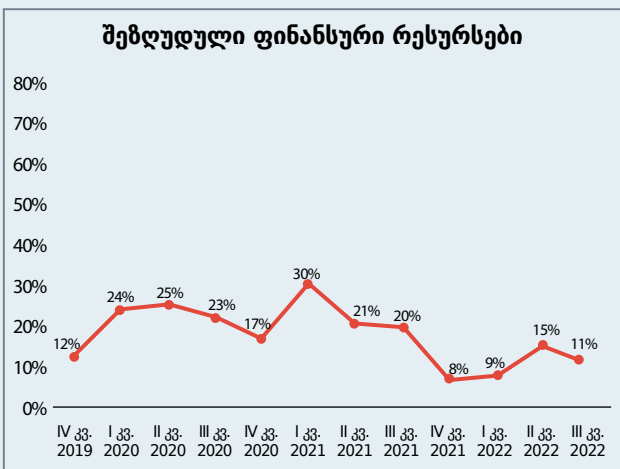
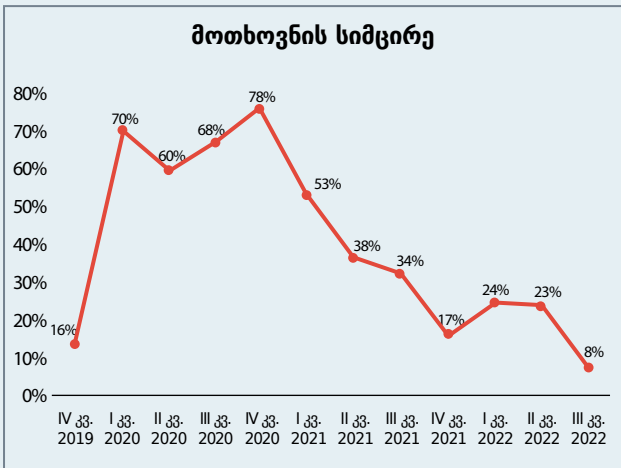
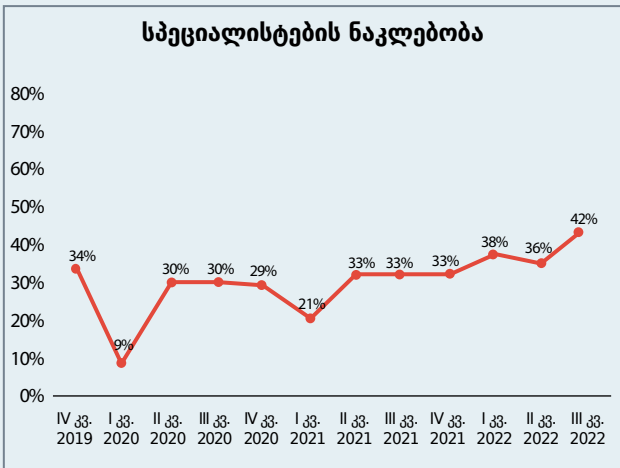
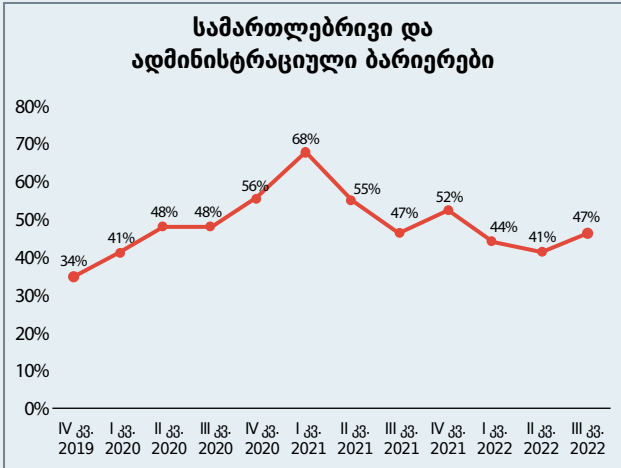
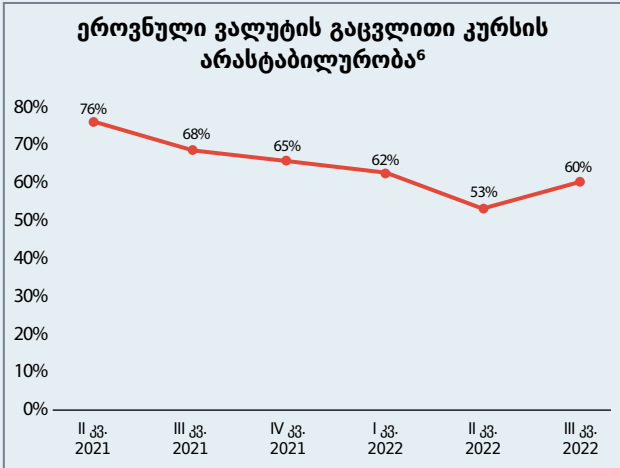
**ბიზნესსაქმიანობისთვის ხელის შეშლელი ფაქტორები სანარმოს ზომის მიხედვით
2022 წლის III კვარტალში**

გრაფიკი 13: ძირითადი ხელის შეშლელი ფაქტორები გამოკითხული კომპანიებისთვის სანარმოთა ზომის მიხედვით 2022 წლის III კვარტალში

ხელის შემშლელ ფაქტორებს შორის, წინა კვარტალთან შედარებით, ყველაზე მეტად მოთხოვნის სიმცირის პრობლემა შემსუბუქდა (15 პროცენტული პუნქტით). ხოლო ყველაზე მეტად ეროვნული ვალუტის გაცვლითი კურსის არასტაბილურობის (7 პროცენტული პუნქტით) პრობლემა გამძაფრდა (იხილეთ გრაფიკი 14).

**ბიზნესსაქმიანობისთვის ხელის შემშლელი ძირითადი ფაქტორები
IV კვ. 2019 - III კვ. 2022**

გრაფიკი 14: ძირითადი ხელის შემშლელი ფაქტორები გამოკითხული კომპანიებისთვის

⁶ ეროვნული ვალუტის გაცვლითი კურსის არასტაბილურობა, როგორც ერთ-ერთი ხელის შემშლელი ფაქტორი ბიზნესისთვის, არსებულ კითხვარს 2021 წლის II კვარტალში დაემატა.

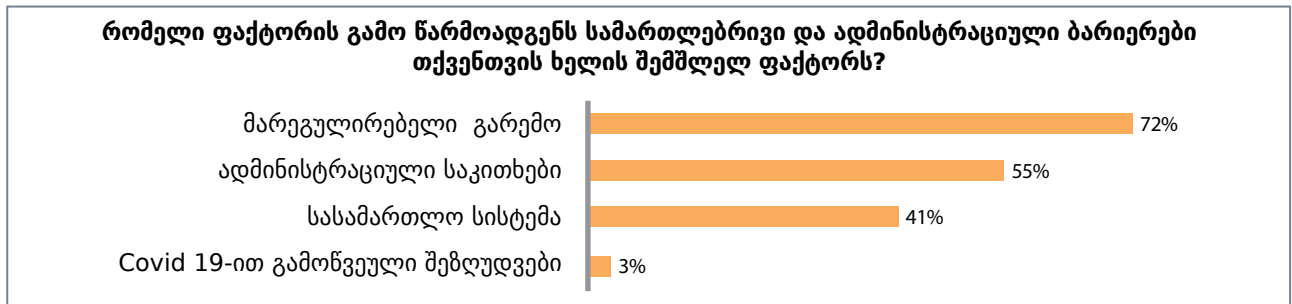
ბიზნესისთვის სამართლებრივი და ადმინისტრაციული ბარიერების განმაპირობებელი ძირითადი ფაქტორები

2022 წლის III კვარტალში, იმ კომპანიათა უმეტესობამ, რომლებმაც სამართლებრივი და ადმინისტრაციული ბარიერები დაასახელეს ხელის შემშლელ ფაქტორად, წინა კვარტლის მსგავსად, მარეგულირებელი გარემო მიიჩნეს ყველაზე მნიშვნელოვან ბარიერად, რაც ხელს უშლის მათ ბიზნეს-საქმიანობას. სექტორებს შორის, მარეგულირებელი გარემო ხელის შემშლელ ფაქტორად ყველაზე მეტად დასახელდა მომსახურების სექტორში (დაასახელა გამოკითხულთა 90%-მა, რომლისთვისაც არსებობს სამართლებრივი და ადმინისტრაციული ბარიერები). ხოლო მარეგულირებელი გარემო ხელის შემშლელ ფაქტორად ყველაზე ნაკლებად მრეწველობის სექტორის მიერ სახელდება (40%).

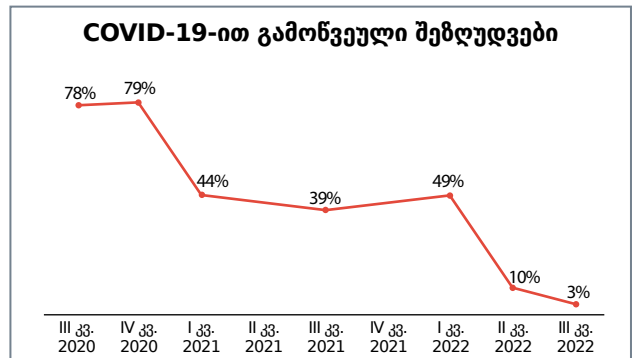
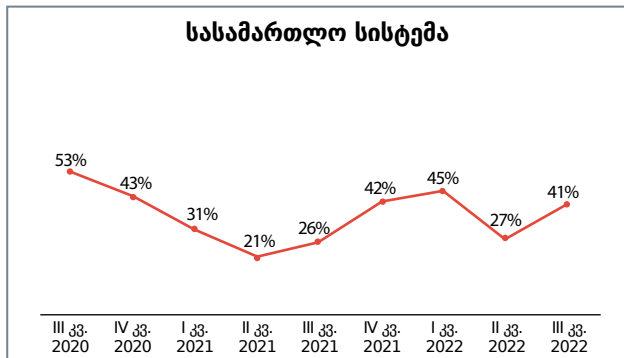
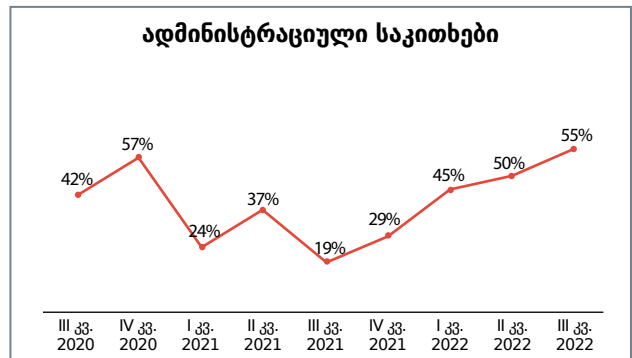
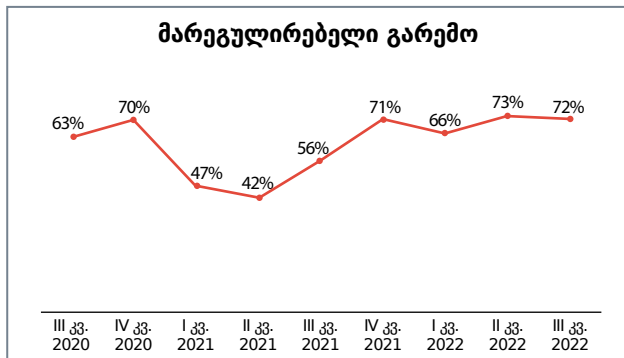
სამართლებრივ და ადმინისტრაციულ ბარიერებს შორის, მეორე ადგილს **ადმინისტრაციული საკითხები** იკავებს. აღნიშნული ფაქტორი ხელის შემშლელად ყველაზე მეტად მრეწველობის სექტორში დაფიქსირდა (80%), ყველაზე ნაკლებად კი მომსახურების სექტორში (36%).

რაც შეეხება **სასამართლო სისტემას**, აღნიშნული ფაქტორი სექტორებს შორის, ხელის შემშლელ ფაქტორად ყველაზე მეტად მომსახურების სექტორში დაფიქსირდა (45%), ხოლო ყველაზე ნაკლებად მშენებლობის სექტორში (25%).

COVID-19-ით გამოწვეული შეზღუდვები კომპანიათა მხოლოდ 3%-მა დაასახელა ხელის შემშლელად. აღნიშნული ფაქტორი ბარიერად მხოლოდ მშენებლობის სექტორში დაფიქსირდა.

გრაფიკი 15: ძირითადი ხელის შემშლელი სამართლებრივი და ადმინისტრაციული ბარიერები გამოკითხული კომპანიებისთვის

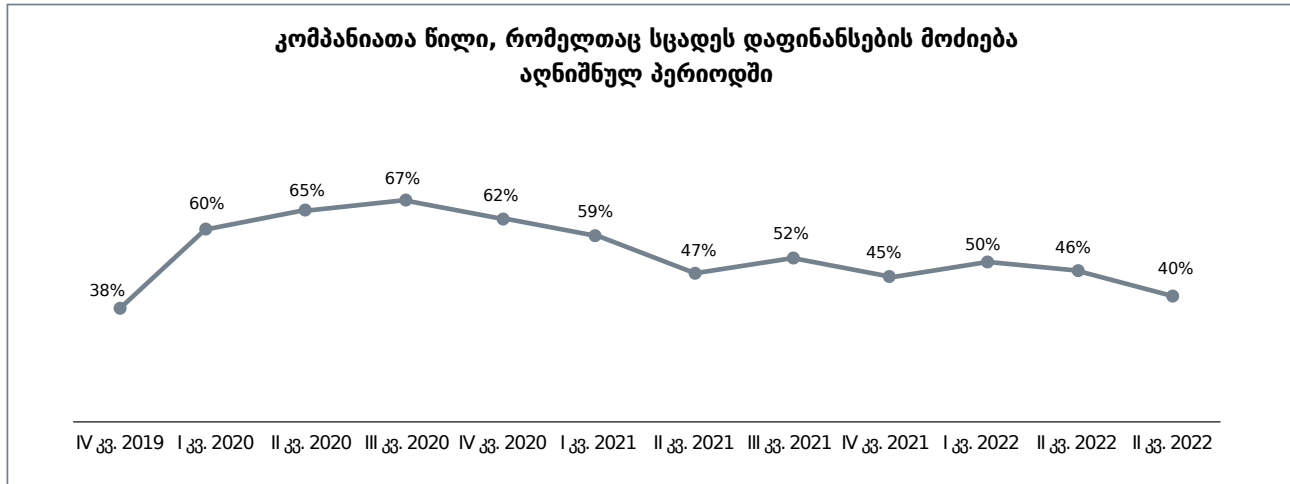

გრაფიკი 16: ძირითადი ხელის შემშლელი სამართლებრივი და ადმინისტრაციული ბარიერები გამოკითხული კომპანიებისთვის

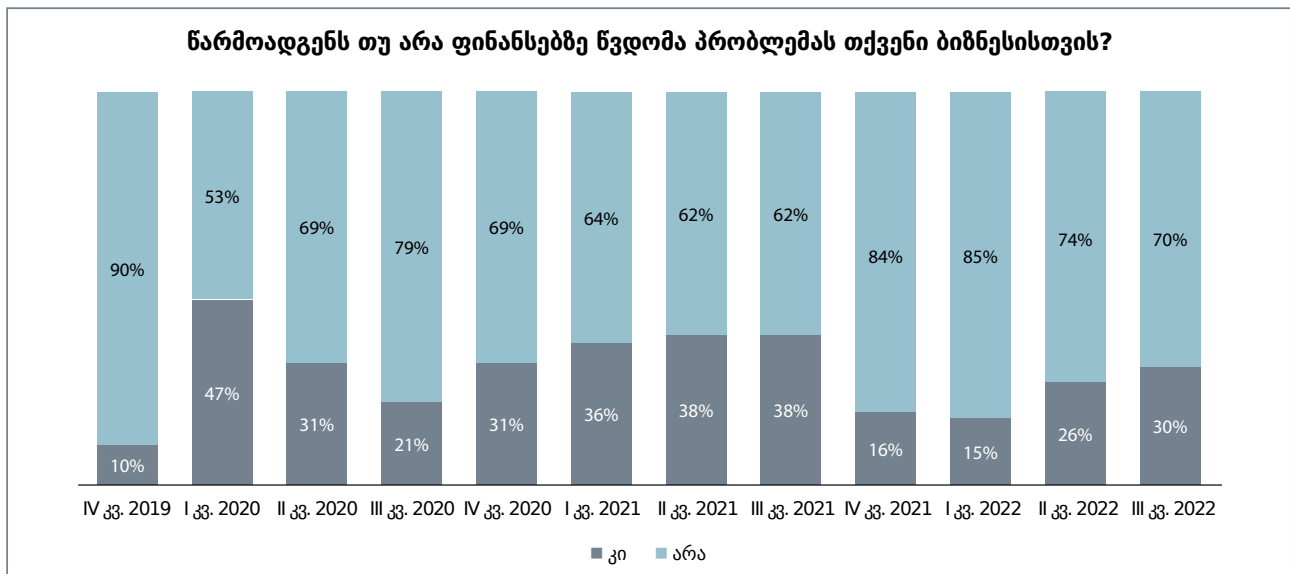
დაფინანსება

2022 წლის III კვარტალში, დაფინანსების მოძიება სცადა გამოკითხულ კომპანიათა 40%-მა, რაც წინა კვარტალთან შედარებით შემცირებული მაჩვენებელია (6 პროცენტული პუნქტით) (იხილეთ გრაფიკი 17).

2022 წლის III კვარტალში, მათგან, ვინც ბოლო პერიოდში დაფინანსების მოძიება სცადა, მხოლოდ 30% აცხადებს, რომ ფინანსებზე წვდომა პრობლემას წარმოადგენს. აღნიშნული მაჩვენებელი წინა კვარტალთან შედარებით გაზრდილია (4 პროცენტული პუნქტით) (იხილეთ გრაფიკი 18).

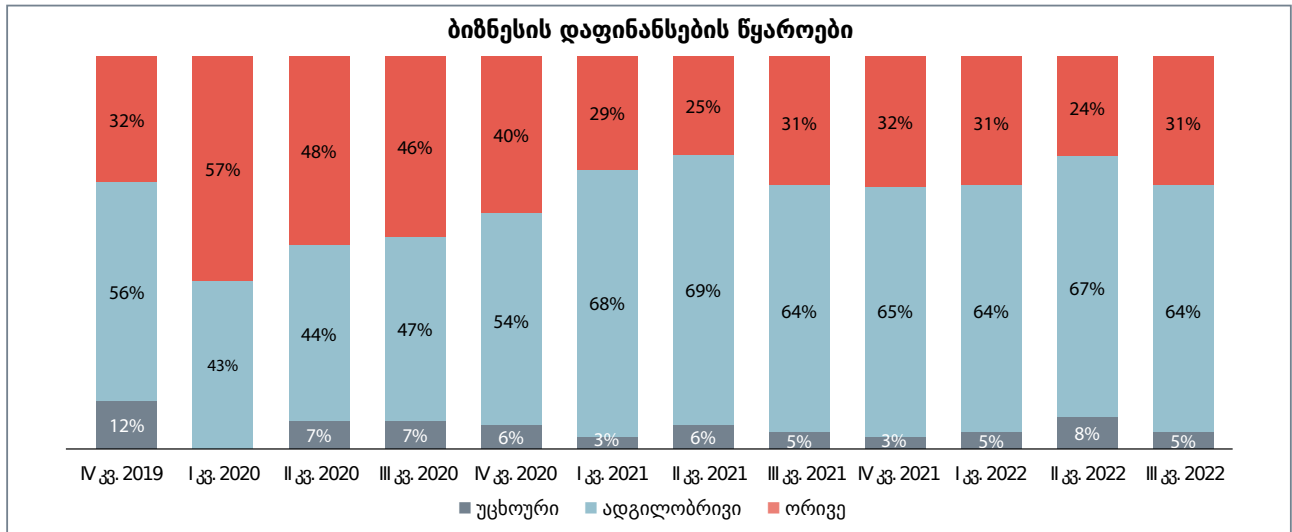
გრაფიკი 17: დაფინანსების მოძიება

გრაფიკი 18: ფინანსებზე წვდომა⁷

⁷ კითხვას პასუხი გასცა გამოკითხულთა მხოლოდ იმ ნაწილმა, რომელმაც უკანასკნელ პერიოდში სცადა ფინანსების მოძიება.

რაც შეეხება ბიზნესის დაფინანსების წყაროებს⁸, 2022 წლის III კვარტალში, წინა პერიოდების მსგავსად, კომპანიათა უმეტესობის განცხადებით, ისინი ფინანსდებიან ადგილობრივი წყაროებიდან. იმ კომპანიათა პროცენტული წილი, რომლებიც მხოლოდ უცხოური წყაროებიდან ფინანსდებიან, 2022 წლის III კვარტალში, წინა კვარტალთან შედარებით, 3 პროცენტული პუნქტით შემცირდა.

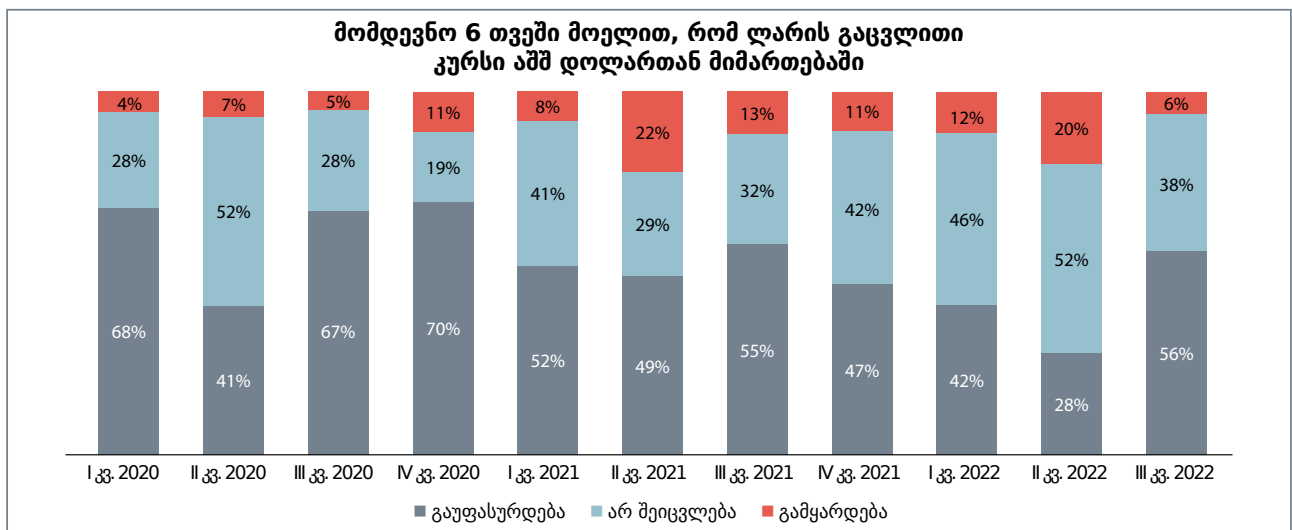

გრაფიკი 19: დაფინანსების წყაროები

მოლოდინი გაცვლითი კურსის შესახებ

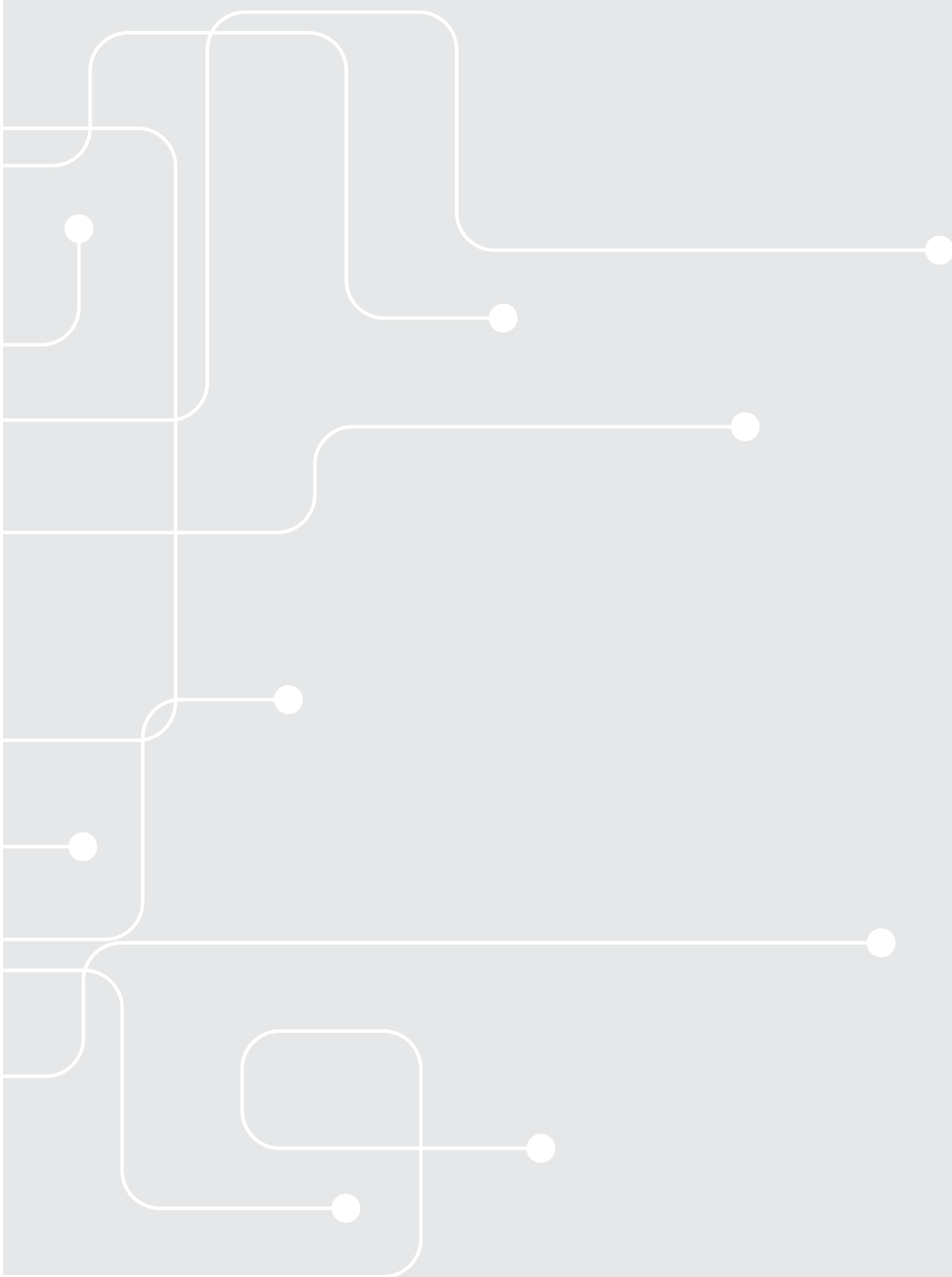
2022 წლის III კვარტალში, 2022 წლის II კვარტალთან შედარებით, გაორმაგდა იმ კომპანიების წილი (გაიზარდა 28 პროცენტული პუნქტით), რომლებსაც მომდევნო 6 თვეში ლარის აშშ დოლართან გაცვლითი კურსის გაუფასურების მოლოდინი აქვთ. ამასთან, წინა კვარტალთან შედარებით, 2022 წლის III კვარტალში, 14 პროცენტული პუნქტით შემცირდა იმ კომპანიების წილი, რომლებსაც ეროვნული ვალუტის გაცვლითი კურსის გამყარების მოლოდინი აქვთ მომდევნო 6 თვეში.

აღსანიშნავია, რომ 2021 წლის IV კვარტლიდან 2022 წლის II კვარტლის ჩათვლით ყოველკვარტალურად მცირდებოდა იმ კომპანიათა პროცენტული წილი, რომლებსაც ლარის აშშ დოლართან გაცვლითი კურსის გაუფასურების მოლოდინი ჰქონდათ. ხოლო 2022 წლის III კვარტალში აღნიშნული მაჩვენებელი 2021 წლის III კვარტლის მაჩვენებელს გაუთანაბრდა (აღემატება 1 პროცენტული პუნქტით).

გრაფიკი 20: ლარის აშშ დოლართან გაცვლითი კურსის ცვლილების მოლოდინი

⁸ 2021 წლის I კვარტალში ინდექსის მეთოდოლოგიაში განხორციელებულმა ცვლილებამ (გამოსაკითხი კომპანიების ბაზის გაზრდამ) გავლენა იქონია ბიზნესის დაფინანსების წყაროების სტრუქტურაზე. სხვა მაჩვენებელზე მეთოდოლოგიურ ცვლილებას არსებითი გავლენა არ ჰქონია.

კონტაქტი:

გ. ლეონიძის ქ. 2, თბილისი, საქართველო

 +995 32 2 202-215

 info@bag.ge

 Business Association of Georgia

www.bag.ge